

Шевченко, Т.

Сон.

ЛННБ України ім.В.Стефаника

00502038 (1)

Дешева Бібліотека ч. 12.

Виданє просвітного кружка при III. Секції
Укр. Студ. Союзу.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

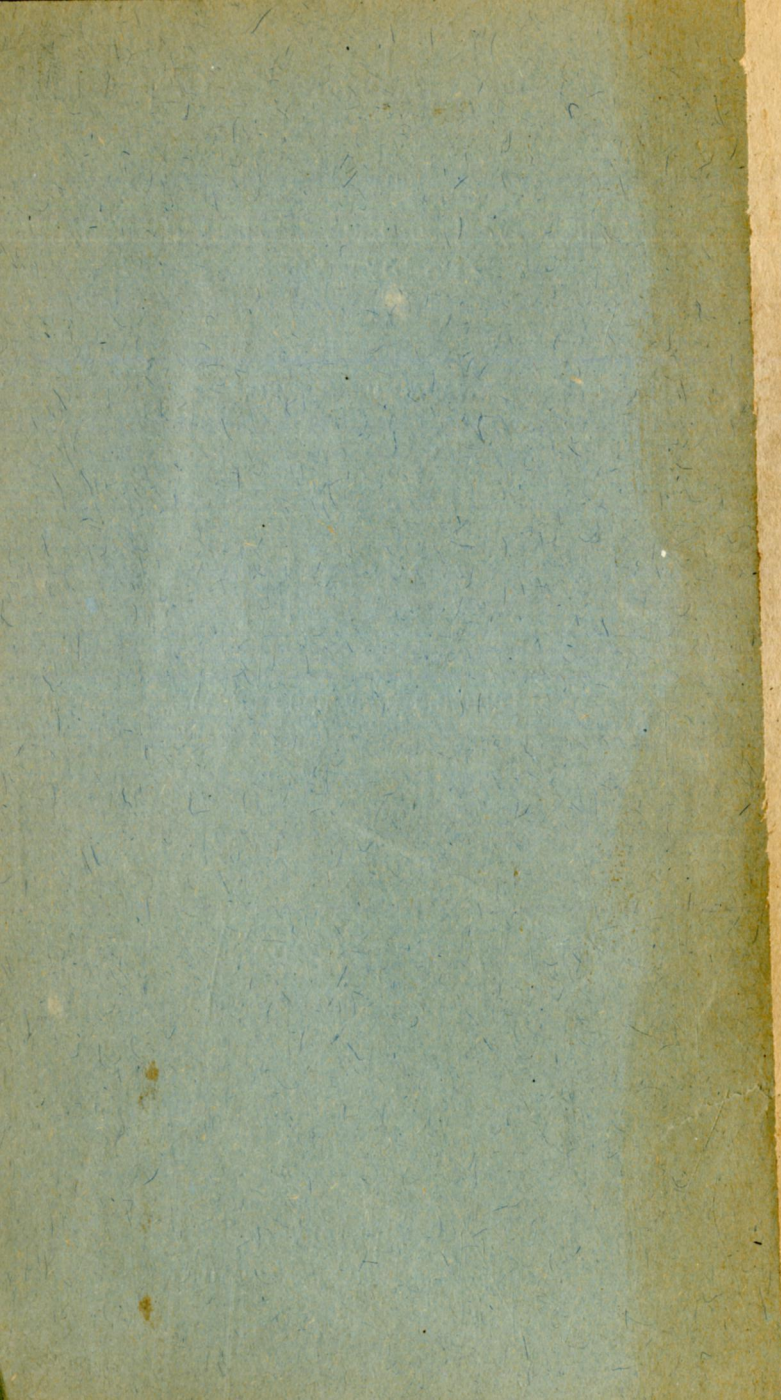
= СОН =

ювілейне популярне виданє.

Ціна 10 сот.

ЛЬВІВ 1914.

З Друкарні „Діла“ Ринок ч. 10.

Дешева Бібліотека ч. 12.

Видане просьвітного кружка при III. Секції
Укр. Студ. Союзу.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

== СОН ==

ювильейне популярне виданє.

=====
Цїна 10 сот.
=====

ЛьВІВ 1914.

З Друкарні „Дїла“ Ринок ч. 10.

0306

Збірна М. С. ВОЗНЯКА

Львівська бібліотека
АН УРСР
№ И 37 180

85

Про Шевченків „Сон“.

До 1838. р. т. є. до 25 року свого життя, Шевченко був панським підданим, крепаком. Крепацтво давило його так сильно, що думав, ніби то на сьвітї не може вже бути нічого гіршого. І коли приятелї 1838. р. викупили його з панської неволї, здавало ся йому, що аж тепер отворить ся перед ним давно сподіваний рай свободи, волї. Одначе необавки пізнав він, що замість у сподіваний рай волї, попав у нове пекло. Перше гадав, що тільки хлопи-крепаки стогнуть в неволи і думав, що їхня неволя, се справа самих панів, дідичів. Тепер побачив, що ті ніби то вільні пани, дідичі такі самі невільники, такі самі раби, як і хлопи, тільки за вислуги більшим панам, лїпше годовані, лїпше одягані. Над тими усїми панами-рабами стоїть найбільший пан і раб в одній особі — цар Микола, пан над панами і раб над рабами. Цїла російска держава представлялась Шевченкови одною великою країною неволї, в якій найвисше панство на горі держалось найнизшим рабством на сподї.

То так само як у повозї. Найвигіднїйше їде пан; не так вигідно, бо коло фірмана, на козлї, лакей; ще менше вигоди має фірман, бо мусить уважати на дорогу і поводити кїньми; а весь тягар везуть конї. Ото-ж ті конї — то хлопи-крепаки. Над ними паном фірман з батогом; але і над фірманом є лакей; а над лакеям правдивий пан. Щоби тільки конї шарпнули возом і стрясли пана, зараз він труне лакея, лакей фірмана, а фірман пїмстить ся батогом на конях. От бачите! Малий

панський гнів відбив ся фірманською злостію на хребтах коний, хоч они тягнуть, що мають сили.— А що стало би ся, якби коні станули і не потягнули? Якби фірман не рушив батогом? Якби лакей не трунув фірмана? Тоді пан мусів би хіба злізти в болото... Одначе коні сотворіня нерозумні, а фірманови і лакеєви ліпше їхати, ніж стояти на місци. Тому їде пан і їде найвигіднійше...

Таке саме було і у цілій тодішній московській державі. Результатом таких відносин : лицемірство, хитрість, лукавство, фальшивий патріотизм, один словом рабство.

Шевченко се зміркував і представив у поезії „Сон“.

Він бачив, що на Україні чисте пекло, в яким :
Латану свитину з каліки здіймають,
З шкурою здіймають, бо нічим обути
Панят недорослих...

Причиною зла брак у людей закона християнської любови, замість якої є тільки обряди.

Але усього лиха поет не хотів сказати по prostu; вибрав кращий спосіб. Він у сні на Україні бачить те горе, яке його найбільше вражало : здирства за податки, вдовині сльози, тяжку салдатчину, голод і т. д. Одначе хто придивляв ся порядкам на Україні, той бачив те все на яві.

Душа поета незримо перелітає цілу Росію, чи де не знайде куточка без горя. Жаль покидати Україну, але ще більше болить глядіти на єї нужду. Тому летить на далеку північ в надії, що там найде край „неполитий людською кровію та сльозами“. Але даремно ! Там бачить те саме, лиш у иншім виді. Там каторжні в копальнях добувають золото для царської скарбниці. Поміж засланцями, поміж найбільшими злочинцями не бракує і людей невинних, геніїв слова, поетів. Усі они, назначені штемплем випаленим на живім тілі, усі відбувають однакову кару.

Такі картини на Сибіри можуть збудити поета — тому летить його душа у царську столицю, в Петербург, побудований на багнах, засипаних кістьми українських козаків. На вид памятника ца-

ря Петра I., поставленого царицею Катериною II., в друге бачить Україну з її минулим горем. Бачить найстрашнійші картини з нашої історії, коли то цар Петро I. і Катерина II руйнували останки волі українського народу.

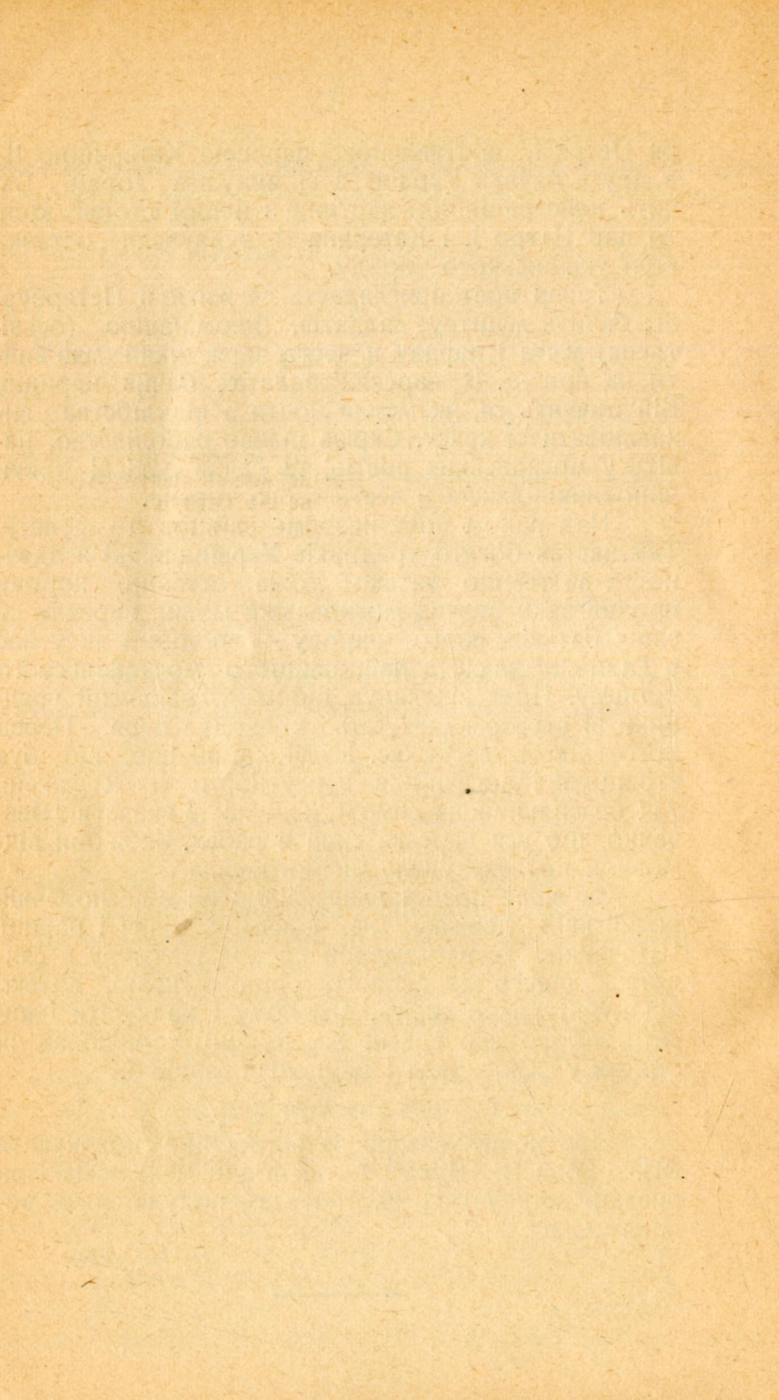
Тепер поет приглядаєть ся житю в Петербурзі; бачить муштру салдатів, ілюмінацію (осьвітлене) міста і параду в честь царя, який мав вийти на прохід. В царских палатах бачив царицю. Він дивуєть ся, як могли поети з підхлібства вихвалювати її красу. Скрізь пізнав раболіпство, навіть у московських поетів, та бачив радісні крики чиновників-лакеїв в честь свого тирана.

Над раном поет незримо зайшов до сенату. Там застав багато урядників Українців, які з вдячності за те, що батько може останню корову продав заки вивчив московської мови, вирекли ся своїх батьків, свого народу — подібно як у нас в Галичині звісні з найновішого москофільського процесу. Поет підглянув, що навіть найвисші урядники зі страхом очікують приходу царя. Перед його гнівом усе утікає. І той самий цар, що був страшний і могутий в присутности своїх лакеїв, так безсильний на самоті. Тим хотів вказати Шевченко, що уся царська сила в рабах. Якби они відмовили послуху упала би його сила.

За вірне представлене відносин в деспотичній російській державі, за кпини з царя і цариці, Шевченко був засуджений на довгу службу в салдатах, далего від свого рідного краю, далеко від культурного сьвіта. Там йому і малювати і писати заборонено власне за те, що змалював чи описав у „Сні“ царя і царицю правдиво.

При кінци уважаю за відповідне подякувати ВП. д-рови В. Щуратови за подані мені уваги при писаню вступу і за замітки до подулярного виданя „Сна“.

В. Черевко.

СОН.

Дух істини, его же мір
не может пріяти, яко
не відіт его, ніже знаєт его.
Іоан. гл. XIV. ст. 17.

У всякого своя доля
І свій шлях широкий:
Той мурує, той руйнує,
Той неситим оком
За край сьвіта зазирає,
Чи нема країни,
Щоб загарбать і з собою
Взять у домовину;
Той тузами¹⁾ обирає
Свата в його хаті,
А той нишком у куточку
Гострить ніж на брата;
А той, тихий та тверезий,
Богобоязливий,
Як кішечка²⁾ підкрадеть-ся,
Вижде нещасливий
У тебе час, та й запустить
Пазурі в печінки, —
І не благай: не вимолять
Ні діти ні жінка;
А той щедрий та розкішний,
Все храми мурує,
Та отечество так любить,

¹⁾ Тузами обирати — при грі в карти асами обіграти когось.

²⁾ кішечка — кіточка.

Так за ним бідкує,
Та так з його сердешного
Кров, як воду, точить!...
А братія мовчить собі,
Витріщивши очи,
Як ягнята: „Нехай!“ каже:
„Може так і треба!“

— Так і треба! бо немає
Господа на небі!
А ви в ярмі падаєте,
Та якогось раю
На сім сьвіті бажавте...
Немає! немає!
Шкода й праці! Схаменіть ся:
Усім на сім сьвіті,
І царята і старчата,¹⁾
Адамові діти!
І той, і той... А щó-ж то я?
— Ось-що, добрі люде:
Я гуляю, бенкетую
В неділю і в будень;
А вам нудно, жалустесь —
Йй-Богу, не чую!
І не кричіть! — я свою пю,
А не кров людськую.

Оттак, ідучи по-під тиньню
З бенкету п'яний у ночі,
Я міркував собі йдучи,
Поки доплентавсь до хатини.
А в мене діти не кричать
І жінка не лає;
Тихо, як у раї,
Усюди божа благодать,
І в серці і в хаті.
Отто-ж я ліг і спати;
А вже підпилий як засне,
То, хоч коти гармати,
І усом не моргне.

Тай сон же, сон, на причуд дивний.

¹⁾ Старчата — жебраки.

Мені приснив ся:
Найтверезійший би упив ся,
Скупий жидюга дав би гривню,¹⁾
Щоб позирнуть на ті дивá;
Та чорта з-два!
Дивлюсь: так буцім-то сова
Летить лугами, берегами,
Та нетрями,²⁾
Та глибокими ярами,
Та широкими степами.
Та байраками;³⁾
А я за нею, та за нею,
Лечу й прощаю ся з землею.

— „Прощай, сьвіте! прощай, земле,
Неприятний краю!
Мої муки, мої люті
В хмарі заховаю.
А ти, моя Україно,
Безталанна вдово, —
Я до тебе літати-му
З хмари на розмову,
На розмову тиху, сумну,
На раду з тобою;
О півночи падати-му
Чистою росою.
Порадимось, посумуєм
Поки сонце встане,
Поки твої малі діти
На ворога стануть.
Прощай же ти, моя нене,
Удово небого!
Годуй діток! Жива правда
У Господа Бога!“

Лечу... Дивлю ся — аж сьвітає,
Край неба палає;
Соловейко в темнім гаї
Сонце зустрічає.
Тихесенько вітер віє,

1) Гривна — гроші.

2) нетря — пропасть.

3) байрак — долина в степу.

Степи, лани мріють,
Між ярами над ставами
Верби зеленіють.
Сади рясні похилились,
Тополі по волі¹⁾
Стоять собі мов сторожа,
Розмавляють в полі.
І все то те, вся країна,
Повита красою,
Зеленіє, вмиваєть — ся
Ранньою росою,
Вмиваєть-ся красуєть-ся,
Сонце зустрічає.
І нема тому почину,
І краю немає.²⁾
Ніхто його не додбає,
Ані розруйнує.
І все-то те... Душе моя!
Чого-ж ти сумуєш?
Душе моя убогая!
Чого марно плачеш?
Чого тобі шкода?

Хиба ти не бачиш?

Хиба ти не чуєш людського плачу?
То глянь, подиви ся! А я полечу
Високо, високо за синії хмари:
Немає там власти, немає там кари,
Там сьміху людського і плачу не чуть.
Он глянь, у тім раю, що ти покидаєш,
Латану свитину з каліки здіймають,
З шкурою здіймають, бо нічим обути
Панят недорослих. А он розпинають
Вдову за подушне,³⁾ а сина кують,
Єдиного сина, єдину дитину,
Єдину надію в військо оддають,
Бо його, бач, трохи... А он-де під тином
Опухла дитина голодная мре,
А мати пшеницю на панщині жне.

1) По волі — свobodно.

2) краю не має — нема кінця.

3) подушне — податок від душі т. є. від особи.

А он — бачиш? Очи! очи!
На-що ви здали ся?
Чом ви з-малку не висохли,
Слїзьми не злилі ся?
То покритка по-під тинню
З байстрям шкандибає:
Батько й мати одцурались,
Й чужі не приймають;
Старці навіть цурають ся..
А панич не знає:
З двадцятою, недолюдок,
Душі пропиває.¹⁾
Чи Бог бачить із-за хмари
Наші сльози, горе?
Може й бачить, та помага
Як і отті гори
Предковічні, щó політі
Кровію людською!...

Душе моя убогая,
Лишенько з тобою!
Упемо ся отрутою,
В кризі ляжем спати,²⁾
Пошлем думу аж до Бога,
Його розпитати:
Чи довго ще на сїм сьвіті
Катам панувати?
Лети ж, моя думо, моя люта муко!
Забери з собою всі лиха, всі зла,
Своє товариство; ти з ними росла,
Ти з ними кохалась, їх тяжкії руки
Тебе повивали; бери ж їх, лети,
Та по всьому небу орду розпусти!
Нехай чорніє, червоніє,
Полумям повіє,
Нехай знову рига змія,
Трупом землю криє.
А без тебе я де-небудь
Серце заховаю, —

¹⁾ Душі пропиває — своїх підданих крепаків пропиває.

²⁾ в кризі ляжем спати — в ледах на далекій півночі Росії.

А тим часом пошукаю
На край світа раю!

І знов лечу по-над землю,
І знов прощаю ся я з нею.

Тяжко матір покидати
У безверхій хаті,
А ще гірше дивити ся
На сльози та лати.

Лечу, лечу, а вітер віє,
Передо мною сніг біліє;
Кругом бори та болота,
Туман, туман та пустота,¹⁾
Людей не чуть, не знають і сліду
Людської страшної ноги...

„І вороги й не вороги,
Прощайте! В гості не приїду.
Упивайтесь, бенкетуйте!
Я вже не почую;
Один собі на вік-віки
В снігу заночую.
І поки ви дознаєтесь,
Що ще єсть країна
Неполита слізьми, кровю,
То я одпочину.
Одпочину...“

Аж слухаю:
Загули кайдани
Під землею. Подивлю ся...
О люде поганий!
Де ти взяв ся? що ти робиш?
Чого ти шукаєш
Під землею? Ні, вже мабуть
Я не заховаюсь
І на небі! За-що ж кара?
За-що мені муки?
Кому я що заподіяв?
Чиї тяжкі руки
В мені душу закували,

¹⁾ Туман та пустота — мрака і порожнечай

Серце запалили
І мов тую чорну галич¹⁾ —
Думи розпустили?
За що, не знаю, а караюсь,
І тяжко караюсь!
А коли я спокутую,
Коли діжду краю, —
Не бачу й не знаю.
Заворушила ся пустиня...
Мов із тісної домовини
На той останній страшний суд
Мерці зя правдою встають.
То не вмерлі, не зариті,
Не судá ідуть просити;
Ні, то люде, живі люде,
В кайданах забиті,
Із нор золото виносять,
Щоб пельку²⁾ залити
Неситому. То каторжні!...³⁾
А за-що? Те знає
Вседержитель, а може ще
И він не добачає!
Он-де злодій штемпований⁴⁾
Кайдани волочить;
Он розбійник катований
Зубами скрегоче,
Недобитка товариша
Зарізати хоче.
А між ними, запеклими,
В кайдани убраний,
Цар всесвітній, цар волі, цар⁵⁾
Штепом увінчаний,
В муці, в каторзі — не просить,
Не плаче, не стогне:
Раз добром налите серце
В-вік не прохолоне.

¹⁾ Галич — галки, круки.

²⁾ пелька — горло.

³⁾ каторжний — засуджений на каторгу т. є. на тяжку кару в Сибірських копальнях.

⁴⁾ штемпований — назначений штемпем випеченим на тілі.

⁵⁾ цар — тут в значіню поет.

А де-ж твої думи, рожевії квіти?
Доглядані, сьмілі, викохані діти?
Кому ти їх, друже, кому передав?
Чи може на віки в серці заховав?
Ой не ховай, брате! розсип їх, розкидай!
Зійдуть і рости-муть і з них люди вийдуть.

Чи ще митарство,¹⁾ чи вже буде?²⁾
Буде, буде, бо холодно;
Мороз розум будить.

І знов лечу, земля чорніє,
Дрімає розум, серце мліє.
Дивлю ся: хати над шляхами, —
То город із стома церквами;
А в городі, мов журавлі,
Замуштровали москалі.³⁾

Нагодовані обуті
І кайданами окуті,
Муштрують ся. Далі гляну:
У долині, мов у ямі,
На багнищі город мріє;⁴⁾
Над ним хмарою чорніє
Туман тяжкий. Долітаю, —
То город без краю.

Чи то турецький?
Чи то німецький?
А може те, що й московський!
Церкви та палати,
Та пани пузаті,⁵⁾

І ні однісінької хати!
Смеркало ся. Огонь-огнем
Кругом запалало,⁶⁾
Аж злякав ся. „Ура! ура!
Ура!“ закричали.

¹⁾ Душа, по смерті чоловіка, заки спасеть ся, переходить, як вірять православні, різні степені кар, які називають ся митарством і так очищуєть ся.

²⁾ чи вже досить.

³⁾ замуштрували москалі — вийшли на екзецирку жовніри.

⁴⁾ Петербург побудований царем Петром I. на бологах і то руками українських козаків.

⁵⁾ пузаті — череваті.

⁶⁾ ілюмінація на звеличане царя.

„Цу-цу, дурні! схаменіть ся!
Чого се ви раді?
Що оретє“¹⁾ — „*Экой хахолъ!*
Не знаетъ параду!
У насъ парадъ. Самъ изволить
Сегодня гуляти“.”²⁾
— „Та де-ж вона, тая цяця!“
— „*Вонъ*”³⁾ — *видишь палати?*“
Штовхаю ся, а землячок,
Спасибі, признав ся,
З цинковими гудзиками:
„*Гдѣ ты здѣсь узялся?*“
— З України. — „*Да какъ же ты*
Й говорить не вмѣешь
По здѣшнему?“⁴⁾ — „Ба ні, кажу,
Говорить я вмію,
Та не хочу“. — „*Экой чудакъ.*
Я всѣ входы знаю;
Я здѣсь служу; коли хочешь,
Въ дворець попытаюсь
Ввести тебя. Только, знаешь,
Мы, братъ, просвѣщеннѣ, —
Не покупись полтинкою!“⁵⁾
— „Цур тобі, мерзений
Каламарю!“⁶⁾

І зробив ся
Я знову незримий,
Та й пропхав ся у палати.
Боже мій єдиний!
Так от де рай! Уже на-що
Золотом облиті
Блюдолизи! Аж ось і сам,
Високий, сердитий,

¹⁾ орати — по московське значить кричати.

²⁾ Що за хахол? (так називають у Росії українських хлопів) Не розумієть ся на параді. У нас парада. Сам (зн. цар) ласкав вийти нині на прохід.

³⁾ Он, ось,

⁴⁾ Та якже ти й говориши не умієш по тутешньому?

⁵⁾ Що за дивак! Я всі двері знаю. Я тут служу. Коли схочеш, в палац попробуло завести тебе. Тільки знаєш, ми брате, вчені. Не будь скупий на пів рубля.

⁶⁾ Так називає писаря.

Виступає. Обік його
Жіночка небога,
Мов опеньок¹⁾ засушений,
Тонка, довгонога,
Та ще й на лихо сердешна
Хита головою.
Так отсе-то та богиня?!
Лишенько з тобою!
А я, дурний, не бачивши
Тебе, цяцю, й разу,
Та й повірив тупорилим
Твоїм віршомазам!
Отто дурний! А ще й битий!
На квіток повірив
Москалеві! От і читай,
І йми ти їм віри!

За панами панства, панства
У сріблї та златї!
Мов кабани годованї,
Пикатї,²⁾ пузатї,
Аж потїють та товплять ся,
Щоб то близче стати
Коло самих: може вдарять,
Або дулю дати
Благоволять³⁾ — хоч маленьку,
Хоч пів дулі, аби тільки
Під самую пику.
І всі у-ряд поставали,
Нїби без'язикі.
Ані телень!... Цар цвенькає,⁴⁾
А диво-цариця,
Мов та чапля між птахами,
Скаче, бадьорить ся.
Довгенько в-двох похожали,
Мов сичі⁵⁾ надуті,

¹⁾ опеньок — підпенька.

²⁾ пикаті — мордаті.

³⁾ фігу пі дніс дати будуть ласкаві.

⁴⁾ говорить по німецьки, як був звичай на московським дворі.

⁵⁾ сичі — сови.

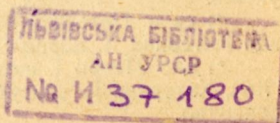
Та щось нишком розмовляли
(Здалека не чути) —
Об отечестві, здається,
Та нових петлицях,
Та об муштрах ще новійших
А потім цариця
Сіла мовчки на дзиглику.¹⁾
Дивлюсь: цар підходить
До найстаршого, та в пику
Його як затопить!
Облизав ся неборака,
Та меншого в пузо —
Аж загуло!... А той собі
Ще меншого туза
Межи плечі; той меншого,
А менший малого,
А той дрібних; а дрібнота
Уже за порогом
Як кинеться по улицях,
Та й давай місити
Недобитків православних,
А ті голосити,
Та верещать, та як ревнуть:
„Гуля наш батюшка, гуля!
Ура! ура! ура-а а!“

Зареготав ся я, та й годі!
А й мене давнули²⁾
Таки дорбе. Перед сьвітом
Усе те заснуло;
Тільки де-де православні
По кутках стогнали,
Та стогнучи, за батюшку
Господа благали.
Сьміх і сльози! От пішов я
Город озирати.³⁾
Там ніч як день. Дивлю ся я:
Палати, палати
По-над тихою рікою,
А берег обшитий

¹⁾ дзиглику — кріселку.

²⁾ давнули — притиснули.

³⁾ бо ілюмінація.

Ввесь каміннем. Дивую ся,
Мов несамовитий:
Як то воно зробило ся
З калюжі такої
Таке диво! Оттут крови
Полито людської!
І без ножа по тім боці
Твердиня¹⁾ й дзвіниця,
Мов та швайка загострена,
Аж чудно дивить ся,
І дзигари²⁾ теленькають,
От я повертаюсь —
Аж кінь летить, копитами
Скелю розбиває.
А на коні сидить охляп,
У свиті — не свиті,³⁾
І без шапки, якимсь листом
Голова повита.
Кінь басує, от-от річку,
От-от перескочить.
А він руку простягає,
Мов сьвіт увесь хоче
Загарбати. Хто-ж се такий?
От собі й читаю,
Що на скелі наковано:
„Первóму Вторáя“
Таке диво поставила.⁴⁾
Тепер же я знаю:
Се той Первий, що розпинав
Нашу Україну,
А Вторая доконала
Вдову-сиротину.⁵⁾
Кати, кати, людоїди!
Наїлись обое,

¹⁾ Вязниця Петропавловська.

²⁾ на петропавловській вежі був дзигар, що о 12-ій годині грав царський гимн.

³⁾ в чімсь подібнім до свити; в грецькім плащі без рукавів.

⁴⁾ се в Петербурзі памятник, що його поставила цариця Катерина II. цареві Петрови I.

⁵⁾ цар Петро I. нищив Україну по повстанню Мазепи (1709), Катерина II. скасувала Січ Запорозжку (1775) і завела крпацтво.

Накрали ся, а щó взяли
На той сьвіт з собою?
Тяжко, тяжко менї стало,
Так, мов я читаю
Історію України...
Стою, замираю.
А тим часом тихо, тихо
Та сумно співає
Щось такеє невидиме:

„Із города, із Глухова¹⁾
Полки виступали
З заступами на лінію,²⁾
А мене послали
У столицю з козаками
Наказним гетьманом.
О Боже мій милосердний!
О царю поганий!
Царю проклятий, неситий,
Гаспиде лукавий!
Щó ти зробив з козаками?
Болота засипав
Благородними кістками,
Поставив столицю
На їх трупах катованих,
І в темній темниці
Мене, вольного гетьмана,
Голодом замучив
У кайданах... Царю, царю!
І Бог не розлучить
Нас з тобою: кайданами
Скований зо мною
На вік віки. Тяжко менї
Вітать³⁾ над Невою...⁴⁾
України далекої
Може вже немає;
Полетїв би, подивив ся,
Так Бог не пускає.

1) Столиця українського гетьмана.
2) рискалями сипати вали земні до лінії.
3) вітать — перебувати.
4) ріка під Петербургом.

Може Москва випалила
І Дніпро спустила
В синє море, розкопала
Високі могили,
Нашу славу? Боже милий!
Зжаль ся, Боже милий!“

Та й замовкло. Дивлю ся я:
Біла хмара криє
Синє небо; а в тій хмарі
Мов звів в гаї вие.
То не хмара, — білі птахи¹⁾
Хмарою спустились
Над царем тим мусянжовим,
І заголосили:

„І ми сковані з тобою,
Людоїде, змію!
На страшному на судищі
Ми Бога закриєм
Од очей твоїх неситих.
Ти нас з України
Загнав голих і голодних
У сніг на чужину,
Та порізав із шкур наших
Собі багряницю,
Пошив жилами твердими,
І заклав столицю
В новій рясі.²⁾ Подиви ся:
Церкви та палати!
Весели ся, лютий кате,
Проклятий, проклятий!“

Розлетїлись, розсипались.
Сонечко вставало,
А я стояв, дивував ся
Так, аж страшно стало.
Уже вбогі ворушились,
На труд поспішали,
І москалі на розпуттях

¹⁾ Душі погибших козаків.

²⁾ ряса — одежа.

Уже муштрувались.
По-край улиць поспішали
Заспані дівчата,
Та не з дому, а до дому:
Посилала мати
На цілу ніч працювати,
На хліб заробляти.
А я стою, похилившись,
Думаю, гадаю:
„Яко-то тяжко той насущний
Люде заробляють!“

От і братія сипнула
У сенат писати,
Та підписувать, та драти
І з батька і з брата.
А між ними і землячки
Де-де поглядають;
По московськи так і чешуть,
Сьміють ся та лають
Батьків своїх, що з-малечку
Цвенькати не вчили
По-німецьки, а то тепер
І кисни в чорнилі!...
Пявки, пявки! Може батько
Остатню корову
Жидам продав, поки вивчив
Московської мови!...
Україно, Україно!
Отсе твої діти,
Твої квіти молодії,
Чорнилом політі,
Московською блекотою¹⁾
В німецьких теплицях²⁾
Заглушені. Плач, Вкраїно,
Бездітна вдовице!

Піти лишень, подивить ся

¹⁾ Блекота — зіле, дурійка, але тут борше буде значити шварготане московське.

²⁾ в теплицях годують штучні цвіти зимою; в Петербурзі годовано штучних Москалів з наших земляків.

До царя в палати:
Що там робить ся? Прихожу:
Старшина пузата
Стоїть рядом, сопе, хропе.
Та понадувалась,
Як индики, і на двері
Косо поглядала.¹⁾
Аж ось они й одчинились:
Неначе з берлога
Ведмідь виліз. Ледве-ледве
Переносить ноги,
Та одутий, аж посинїв:
Похмільля прокляте
Його мучило. Як крикне
На самих пузатих:
Всі пузаті до одного
В землю провалились.
Він випучив баньки з лоба, —
І все затрусилось,
Що осталось. Мов скажений,
На менших гукає, —
І ті в землю. Він до дрібних, —
І ті пропадають;
Він до челяди сунеть-ся, —
І челядь пропала;
До москалів, — москалики
Тяжко застогнали,
Пішли в землю! Диво дивне
Стало ся на сьвіті!
Дивлю ся я, що дальш буде,
Що буде робити
Мій ведмедик. Стоїть собі,
Голову понурив
Сїромаха. Де-ж діла ся
Ведмежа натура?
Мов кошеня²⁾ — такий чудний!
Я як засьміяв ся!
Він і почув, так як гикне, —
Я перелякав ся,
Та й — прокинувсь.

¹⁾ Сподівалась приходу царя до канцелярії.

²⁾ кошеня — кіт.

Оттаке-то

Приснило ся диво!
Чудне якесь! Таке тільки
Снить ся юродивим
Та п'яницям. Не здивуйте,
Брати мої милі;
Я не своє розказував,
А те, що приснилось.

Петербург. 8. VII. 1844.

Заповіт.

Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій:
Щоб лани широкополі
І Дніпро і кручі
Були видні, було чути,
Як реве ревучий!

Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу, оттоді я
І лани і гори —
Все покину і полину
До самого Бога
Молити ся. А до того =
Я не знаю Бога!

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте

І вражою злою кровю
Волю окропіте!
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній новій,
Не забудьте помянути
Не злим, тихим словом!

В магазині Просьвітного кружка при III. Секції
кр. Студентського Союзу у Львові (Супінського 21.)
можна дістати слідуєчі книжки.

Виданя Просьвітного кружка :

- 1. Пан Потоцький —08 сот.
- 2. В. Лебедова: Казка наших днів —02 "
- 3. Єритик: Боротьба о сонце —06 "
- 4. Рюминський: Повстане селян в Англії —30 "
- 5. М. Драгоманов: Віра і громадські справи —08 "
- 6. І. Франко: Панщизняний хліб —20 "
- 7. " Вірші на гром. теми —10 "
- 8. Левіцький В.: Про устрій Австрії —40 "
- 9. Руданський: Веселі вірші —10 "

Инші виданя :

- 10. Е. Золя: Сьвято в Коквілії —30 сот.
- 11. Лермонтов: Демон —30 "
- 12. Тургенев: Поезизя в прозі —30 "
- 13. В. Щурат: На трембіті: —50 "
- 14. " Дві статі про грунв. пісню —30 "
- 15. " Історичні пісні 1— "
- 16. " Укр. жерела до іст. філѡзофії —50 "
- 17. Л. Цегельський: Назва Русь і Україна —30 "
- 18. Три виновники замаху Січинського —10 "
- 19. В. Пачовський: Сон укр. ночі 3— "
- 20. Карманський: Блудні огні 1— "
- 21. Орлик: Наші герої 120 "
- 22. Гауптман: Перед сходом сонця —50 "
- 23. Поссе: Національна автономія —30 "
- 24. Гюде Мопасан: Істория дівчини з ферми —40 "

Гроші можна посилати марками в листі за долученем
арки за 3 сот. на пересилку при замовленю одной книжки.
с. при замовленю двох або трох книжок, а 10 с. при
амовленю більше книжок.

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС, радикальна часопись ви-
одить раз на тиждень з безплатним місячним додатком
Січові Вісти". На рік коштує 4 корони. Адреса: Львів, ул.
оперника ч. 16. I. поверх.

СВОБОДА, часопись для народа. Виходить раз на
иждень і коштує річно 4 корони. Адреса: Львів, Ринок ч. 10.

340 195

B-4160
1872
B 4.160

Шевченко, Т.

Сон.